

OSOBY POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2010 ROKU

Rok 2010 przyniósł stabilizację sytuacji na rynku pracy. Po krytycznym roku 2009, kiedy to poziom rejestrowanego bezrobocia zwiększył się o ponad 28% w ostatnim roku tempo wzrostu wyraźnie wyhamowało.

Sprzyjało temu ożywienie gospodarcze, ale również należy zauważyć, że negatywny wpływ kryzysu na sytuację makroekonomiczną okazał się w Polsce mniejszy niż w większości krajów UE. Polska uniknęła ujemnej dynamiki realnego PKB w okresie kryzysu gospodarczego, w sytuacji gdy w wielu innych krajach wystąpiła głęboka recesja. Jednak tempo wzrostu gospodarczego wyraźnie zwolniło w 2009 r. Według wstępnych szacunków GUS **w 2010 r. PKB wzrósł realnie o 3,8% w porównaniu do roku poprzedniego**. Zatem dynamika wzrostu była ponad 2-krotnie silniejsza niż w 2009 r. Poprawa tempa wzrostu PKB to m. in. efekt umocnienia wzrostu popytu krajowego.

W IV kwartale 2010 r. pracowało 16 075 tys. Polaków, czyli o 190 tys. (1,2%) więcej niż w analogicznym okresie 2009 r. Wyższą liczbę pracujących w prowadzonym od 1992 r. badaniu zanotowano jedynie w III kwartale 2010 r. (16 199 tys. osób) Liczba pracujących w wieku 50 lat i więcej zwiększyła się aż o 181 tys. (4,7%) do 4 051 tys. osób. Natomiast wskaźnik zatrudnienia w tej grupie zwiększył się z 29,9% do 30,8%, czyli wzrósł o 0,9 p. p., w sytuacji gdy w grupie 15 lat i więcej omawiany wskaźnik wzrósł o 0,2 p. p. Oznacza to, że wzrost liczby pracujących nastąpił niemal wyłącznie w efekcie wzrostu liczby pracujących w starszych grupach wiekowych, co z kolei może być wynikiem ograniczenia możliwości przechodzenia na wcześniejsze emerytury.

Dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego wskazują na wyhamowanie negatywnego trendu dynamicznego wzrostu bezrobocia, choć w przypadku osób w najstarszych grupach wiekowych ich liczba nadal rosła bardzo szybko.

Niezmienne wpływ na sytuację na rynku pracy mają czynniki demograficzne wpływające na wielkość populacji w wieku aktywnym zawodowo, a więc siłę roboczą. W Polsce, podobnie jak w wielu krajach Unii Europejskiej, w niedalekiej przyszłości zaobserwujemy poważne zmiany w strukturze wiekowej ludności i przeobrażenia te w istotny sposób wpłyną na sytuację na rynku pracy. **Już dziś obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa.** Mimo stopniowego wzrostu liczby urodzeń notowanego od 2004 r. w dalszym ciągu poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Jednocześnie wydłuża się tzw. przeciętne trwanie życia. W wyniku zachodzących procesów demograficznych notowany jest gwałtowny spadek liczby dzieci i młodzieży (0–17 lat) do 18,6% w 2010 r. wobec 24,4% w 2000 r. Jednocześnie w strukturze ludności systematycznie zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej). W 2010 r. osoby te stanowiły 16,9% ludności, tj. o 2,1 punktu procentowego więcej niż w 2000 r. Odsetek osób w wieku produkcyjnym w końcu 2010 r. wynosił 64,5% ludności Polski wobec 60,8% w 2000 r.

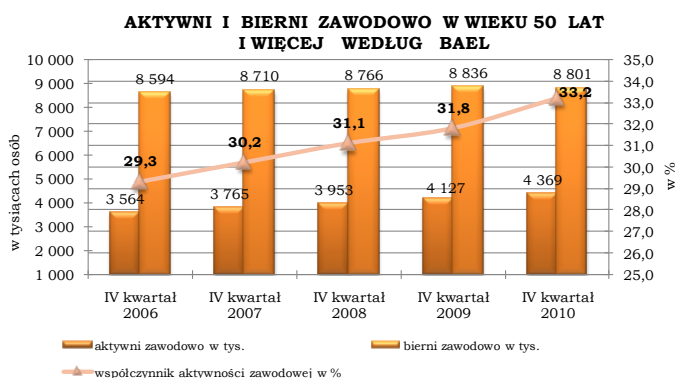
Prognozy wskazują, że do 2035 roku struktura wiekowa ludności znacząco się zmieni – udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności kraju zmniejszy się do 15,7%, przy spadku odsetka ludności w wieku produkcyjnym o prawie 7 p. p. do 57,6% i wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym do 26,7%. Wskazuje to na konieczność podejmowania intensywnych działań zmierzających do zwiększania aktywności zawodowej Polaków, tym bardziej, że wskaźnik zatrudnienia osób starszych ciągle pozostaje zdecydowanie zbyt niski.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI ¹

W Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) ludność dzielona jest na aktywnych i biernych zawodowo. Populację aktywnych zawodowo tworzą osoby pracujące i bezrobotne.

Nadal niekorzystnie kształtuje się poziom aktywności zawodowej społeczeństwa, co jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym w obliczu prognozowanych zmian demograficznych. **W ostatnim kwartale 2010 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 17 724 tys. osób w wieku 15 lat i więcej**, tj. o 367 tys., czyli o 2,1% więcej niż w analogicznym okresie 2009 r. Współczynnik aktywności zawodowej ludności w omawianym wieku wyniósł 55,8% i wzrósł o 0,7 p. p. **Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, który w Polsce oznacza wiek 18-59/64 lata, wyniósł 72,0% i wzrósł o 0,8 p. p.**

Populacja biernych zawodowo liczyła 14 016 tys. osób, tj. była o 133 tys. osób, czyli o 0,9% niższa niż przed rokiem. **Przyczyną bierności zawodowej ok. 6,3 mln Polaków była emerytura, a drugim co do istotności powodem była nauka lub uzupełnianie kwalifikacji przez 3,1 mln osób.**

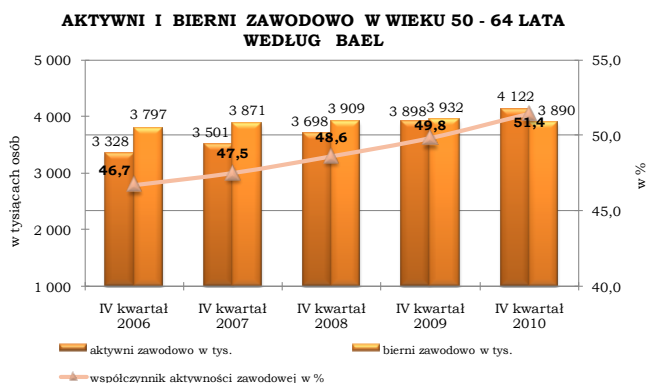

W IV kwartale 2010 r. wśród ludności w wieku 50 lat i więcej aktywnymi zawodowo było 4 369 tys. osób, czyli o ponad 242 tys. osób więcej niż rok wcześniej, wzrost o 5,9%. Osoby aktywne zawodowo w omawianej grupie wiekowej stanowiły 24,7% aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej wyniósł w ostatnim kwartale 2010 r. 33,2%, czyli nadal aktywna pozostawała zaledwie co trzecia osoba w omawianej grupie.

Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja osób w wieku 50-64 lata. W ostatnim kwartale 2010 r. aktywna zawodowo była co druga osoba w tej grupie wiekowej, co więcej aktywność zawodowa tej grupy systematycznie wzrasta – z 46,7% w IV kwartale 2006 r. do 51,4% w IV kwartale 2010 r.

Dodać należy, że w ostatnim kwartale 2010 r. (w porównaniu do IV kwartału 2009 r.) zmniejszyła się liczba biernych zawodowo w obu wymienionych grupach.

BAEL IV kwartał 2010 r.	Aktywni zawodowo	Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej
15 lat i więcej	17 724	14 016	55,8%
50 lat i więcej	4 369	8 801	33,2%
50-64 lata	4 122	3 890	51,4%

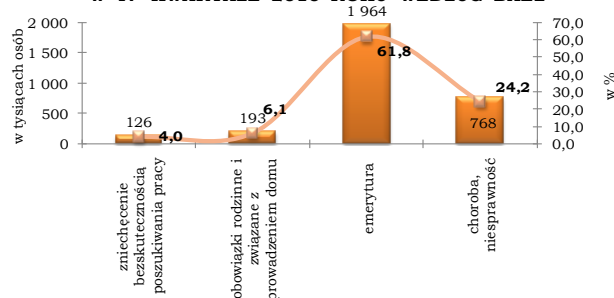
Biernymi pozostawało 8 801 tys. osób w wieku 50 lat i więcej (62,8% biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej), czyli o 35 tys. mniej niż rok wcześniej. W przypadku grupy w wieku 50-64 lata liczba biernych zmniejszyła się o 42 tys. osób do 3 890 tys.

¹ Aktywność ekonomiczna ludności Polski IV kwartał 2010, GUS, Warszawa 2011

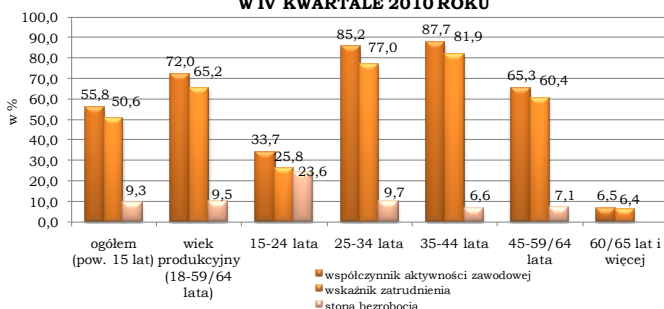
Dane dotyczące wskaźników w UE zaczerpnięte zostały ze strony internetowej: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

W IV kwartale 2010 r. emerytura była powodem bierności 11,9% osób biernych w wieku 45-54 lata, 61,8% osób biernych w wieku 55-64 lata i 86,3% osób nieaktywnych w wieku 65 lat i więcej. Drugą co do istotności przyczyną bierności w wymienionych powyżej grupach była choroba i niesprawność wskazana przez 44% biernych w wieku 45-54 lata, 24,2% biernych w wieku 55-64 lata i 8,7% biernych w wieku 65 lat i więcej.

GŁÓWNE PRZYCZYNY BIERNOŚCI ZAWODOWEJ POLAKÓW W WIEKU 55-64 LATA W IV KWARTALE 2010 ROKU WEDŁUG BAEL

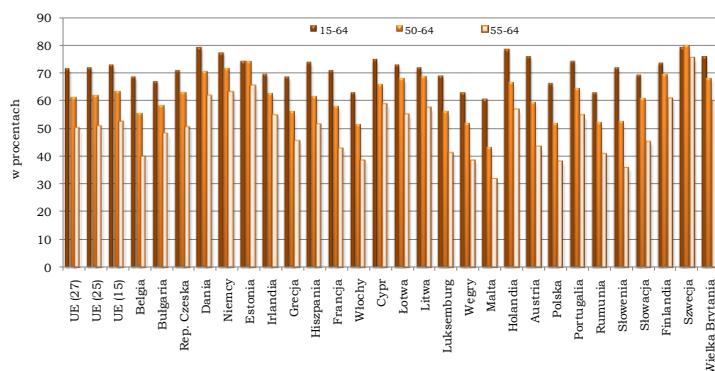
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA I STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG WIEKU W IV KWARTALE 2010 ROKU

Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy nadal odbiegają od średniej w UE (27), choć dystans zmniejsza się. W ostatnim kwartale 2010 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15 -64 lata wyniósł w UE (27) 71,1%, a dla osób w wieku 50 - 64 lata 61,1% wobec odpowiednio 65,7% i 51,5% w Polsce.

Eurostat IV kwartał 2010 r.	Współczynnik aktywności zawodowej	
	Polska	UE (27)
15-64 lata	65,7%	71,1%
50-64 lata	51,5%	61,1%

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W IV KWARTALE 2010 ROKU W UNII EUROPEJSKIEJ

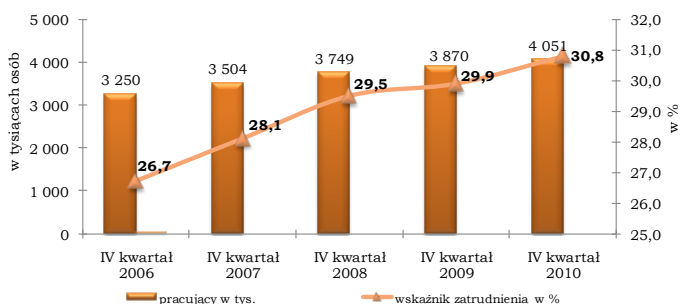
Jeszcze niższa była aktywność osób w wieku 55-64 lata i wyniosła 37,9% w Polsce oraz 49,9% w UE (27). Tym samym w Polsce na tle UE (27) aktywność zawodowa osób w wieku produkcyjnym była o 5,4 p. p. niższa, zaś w grupie 50-64 lata dystans wyniósł 9,6 p. p. Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej osób starszych odnotowano na Malcie (42,8%), we Włoszech (50,9%) oraz na Węgrzech (51,4%).

BAEL IV kwartał 2010 r.	Pracujący	Wskaźnik zatrudnienia
15 lat i więcej	16 075	50,6%
50 lat i więcej	4 051	30,8%
50-64 lata	3 807	47,5%

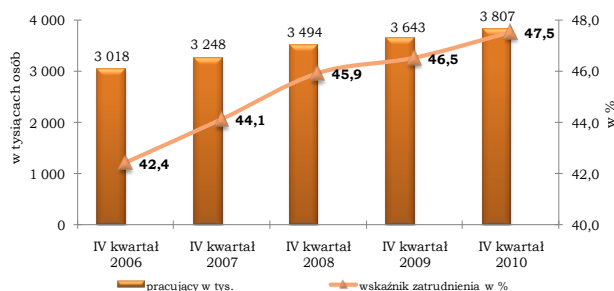
Mimo niskiej aktywności zawodowej Polaków, w tym przede wszystkim osób młodych i w starszych grupach wiekowych, liczba pracujących Polaków wzrasta. W IV kwartale 2003 r. pracowało 13,7 mln Polaków w wieku 15 lat i więcej, a w ostatnim kwartale 2010 r. liczba ta wyniosła 16 075 tys. osób i tylko w III kwartale 2010 r. była wyższa (16 199 tys. osób).

Powyższe oznacza, że proces tworzenia nowych miejsc pracy był bardzo dynamiczny. W zestawieniu z IV kwartałem 2009 r. liczba pracujących Polaków w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o 190 tys. osób (o 1,2%), przy czym **wśród osób powyżej 50 roku życia liczba pracujących wzrosła aż o 181 tys. osób (o 4,7%), w tym w grupie 50-64 lata zwiększyła się aż o 164 tys. osób (o 4,5%).**

PRACUJĄCY ORAZ WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 50 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG BAEŁ

PRACUJĄCY ORAZ WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 50 - 64 LATA WEDŁUG BAEŁ

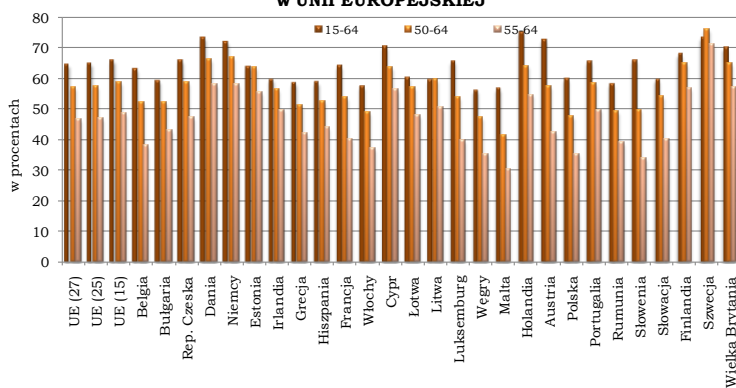

W IV kwartale 2010 r. pracowało 4 051 tys. osób w wieku 50 lat i więcej, w tym 3 807 tys. w wieku 50-64 lata. Zatem mimo minimalnego tylko wzrostu wskaźnika zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) do 65,2% (o 0,1 p. p. w porównaniu do IV kwartału 2009 r.) omawiany wskaźnik w grupie 50 lat i więcej zwiększył się o 0,9 p. p. do 30,8%, a w grupie 50-64 lata wzrósł o 1,0 p. p. do 47,5%.

W UE (27) wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 - 64 lata wyniósł w IV kwartale 2010 r. 64,2% (59,6% w Polsce), a w grupie 50 - 64 lata wyniósł 56,9% wobec 47,5% w Polsce. Dystans Polski do wskaźnika zatrudnienia osób starszych w UE (27) nadal pozostaje wysoki, choć zmniejszył się do 9,4 p. p. (w IV kwartale 2006 r. wynosił 12,4 p. p.).

Eurostat IV kwartał 2010 r.	Wskaźnik zatrudnienia	
	Polska	UE (27)
15-64 lata	59,6%	64,2%
50-64 lata	47,5%	56,9%

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA W IV KWARTALE 2010 ROKU W UNII EUROPEJSKIEJ

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata przyjął jeszcze niższą wartość i wyniósł 35,3% w Polsce wobec 46,5% w UE (27).

Nadal Polska pozostaje krajem o jednym z najniższych wskaźników zatrudnienia.

Niższą niż w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 50 - 64 lata odnotowano na Malcie (41%) oraz na Węgrzech (47%). Zbliżona wartość wystąpiła we Włoszech (48,7%).

Należy nadmienić, że cel określony w Strategii Lizbońskiej to wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata wynoszący 70% i dla osób w wieku 55-64 lata 50%. **Luka w stosunku do wartości docelowych, choć zmniejsza się, w IV kwartale 2010 r. wyniosła w Polsce 10,4 p. p. w grupie 15-64 lata i 14,7 p. p. w grupie 55-64 lata.**

Warto dodać, że cel określony w strategii Europa 2020 to wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie 75%. Wartość celu narodowego dla Polski określona została na poziomie 71%. W 2010 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniósł w Polsce 64,6%, przy czym w IV kwartale 2010 r. wyniósł 64,8%.

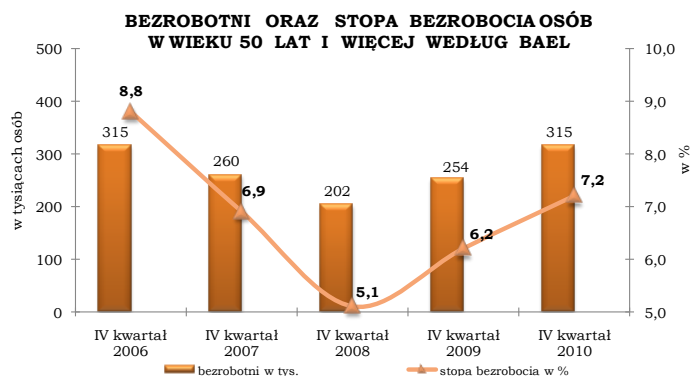
BAEL IV kwartał 2010 r.	Bezrobotni	Stopa bezrobocia
15 lat i więcej	1 649	9,3%
50 lat i więcej	315	7,2%
50-64 lata	315	7,6%

W IV kwartale 2010 r. zgodnie z wynikami BAEL bezrobotnymi pozostawało 1 649 tys. osób, stopa bezrobocia wyniosła 9,3%. Zatem w porównaniu do analogicznego okresu 2009 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 178 tys. osób 12,1%, a wskaźnik bezrobocia zwiększył się o 0,8 p. p.

W liczbie bezrobotnych było 315 tys. osób w wieku 50 - 64 lata i stanowili oni 19,1% ogółu bezrobotnych w ujęciu BAEL. Należy zauważyć, że w liczbie aktywnych zawodowo odsetek osób w omawianej grupie wiekowej był znacznie wyższy i wynosił 24,7%. Natomiast w liczbie pracujących osoby te stanowiły 25,2%.

Tempo wzrostu bezrobocia w grupie 50-64 lata w IV kwartale 2010 r., w porównaniu do IV kwartału 2009 r., wyniosło 24% wobec wzrostu o 12,1% w grupie 15 lat i więcej.

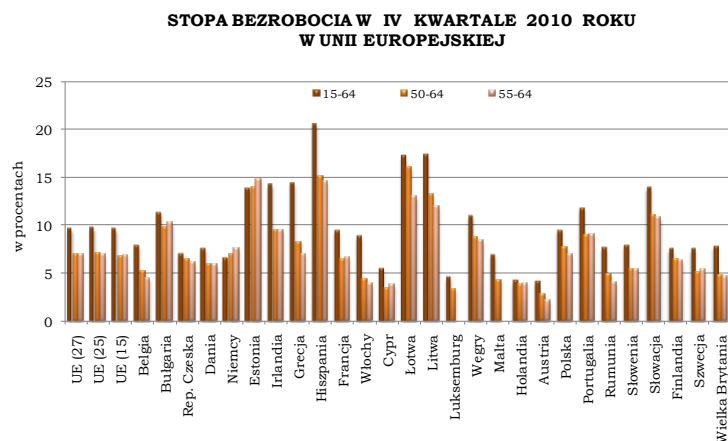
Oznacza to, że osoby w starszych grupach wiekowych znalazły się w gorszej sytuacji, choć nadal niższy pozostawał wskaźnik bezrobocia w tej grupie – w IV kwartale 2010 r. stopa bezrobocia osób w wieku 50-64 lata wyniosła 7,6%, a zatem była o 1,1 p. p. niższa niż w populacji w wieku produkcyjnym.

Eurostat IV kwartał 2010 r.	Stopa bezrobocia	
	Polska*	UE (27)
15-64 lata	9,4%	9,6%
50-64 lata	7,7%*	6,9%

W IV kwartale 2010 r. stopa bezrobocia w 27 krajach UE (dla osób w wieku 15-64 lata) wyniosła 9,6% wobec 9,4% w Polsce. Zatem wskaźnik bezrobocia w Polsce był niższy od średniej zanotowanej w UE (27), **podczas gdy w latach 2004-2006 Polska była krajem o najwyższej stopie bezrobocia.**

** Dane różnią się od wynikających z obliczeń własnych o 0,1 p. p., co może wynikać z faktu, że obliczenia te były dokonywane na podstawie danych publikowanych przez GUS, a więc zaokrąglonych do pełnych tysięcy.*

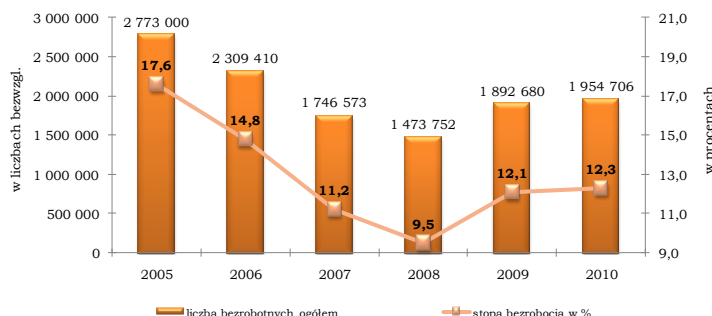
Wyższy niż w Polsce wskaźnik bezrobocia osób w wieku 15-64 lata odnotowano w następujących krajach: Hiszpania, Bułgaria, Estonia, Irlandia, Grecja, Łotwa, Litwa, Węgry, Słowacja, Portugalia.

Stopa bezrobocia ludności w wieku 50-64 lata była w Polsce wyższa od średniej zanotowanej w UE (27) i wyniosła 7,7% wobec 6,9% w UE. Wyższe niż w Polsce wskaźniki bezrobocia osób starszych odnotowano w 10 krajach UE, w tym najwyższe na Łotwie, w Hiszpanii, w Estonii, na Litwie, Słowacji, w Bułgarii, Irlandii i w Portugalii.

BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA ZAREJESTROWANI W URZĘDACH PRACY

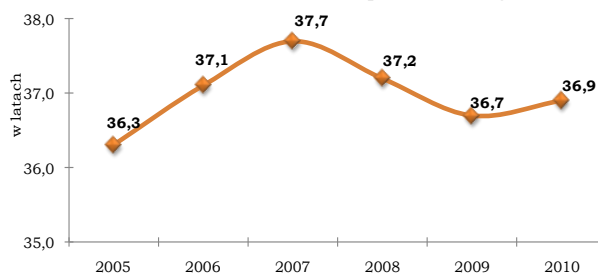
Spadek poziomu bezrobocia rejestrowanego obserwowany od 2003 r. utrzymał się do końca 2008 r. Jednak tempo spadku w 2008 r. było niższe niż w 2007 r. Odwrócenie korzystnej tendencji nastąpiło w 2009 r., kiedy to po raz pierwszy od kilku lat zanotowano wzrost bezrobocia – w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było 1 892,7 tys. osób bezrobotnych, czyli o 418,9 tys. osób więcej niż przed rokiem, tj. wzrost wyniósł 28,4%. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2009 r. wyniosła 12,1%, a więc była o 2,6 punktu procentowego wyższa niż rok wcześniej. W 2010 r. tempo wzrostu bezrobocia zdecydowanie wyhamowało. W końcu roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 954,7 tys. osób, czyli o 62 tys. (3,3%) więcej niż przed rokiem. Stopa bezrobocia zwiększyła się do 12,3%, czyli wzrost w skali roku wyniósł 0,2 p. p.

LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH
I STOPA BEZROBOCIA W LATACH 2005-2010
Stan w końcu okresu sprawozdawczego

Odbicie w strukturze rejestrowanego bezrobocia mają zachodzące procesy demograficzne, ale również kryzys ekonomiczny. Do końca 2007 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych wzrastał systematycznie. Tendencja wzrostowa odwróciła się w 2008 r. i spadek średniego wieku zanotowano również w końcu 2009 r. do 36,7 roku. **W końcu 2010 r. średni wiek bezrobotnych zwiększył się do 36,9 lat.** Jednak zarejestrowane kobiety były o 2,9 roku młodsze niż mężczyźni (35,5 lat wobec 38,4 lat). Z kolei bezrobotni zamieszkaliby w miastach byli o 2,8 roku starsi niż zamieszkaliby na wsi (38,1 lat wobec 35,3 lat).

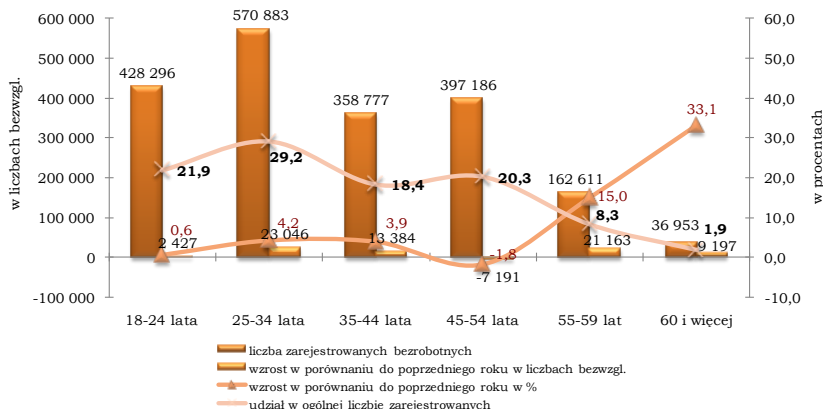
ŚREDNI WIEK ZAREJESTROWANYCH
BEZROBOTNYCH
Stan w końcu okresu sprawozdawczego

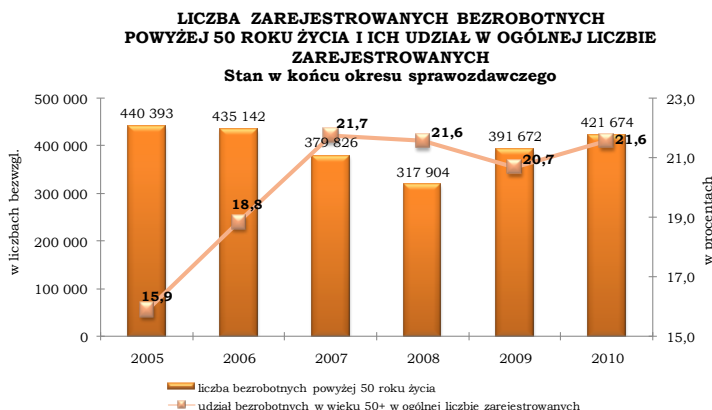
W końcu 2010 r. w porównaniu do stanu z końca 2009 r. wzrost poziomu bezrobocia odnotowano we wszystkich grupach wiekowych z wyjątkiem osób w wieku 45-54 lata, których liczba zmniejszyła się o 7,2 tys. osób, tj. o 1,8%.

Liczba bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej w skali roku wzrosła o 33,1%, a w grupie 55-59 lat zanotowano wzrost o 15%. Mimo to udział osób w najstarszych grupach wiekowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych był najniższy. Osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 1,9% bezrobotnych, a w grupie 55-59 lat 8,3%. Najniższy wzrost dotyczył osób w wieku 18-24 – o 0,6%.

BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU W KOŃCU 2010 ROKU

Zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy uznano m.in. bezrobotnych powyżej 50 roku życia.²

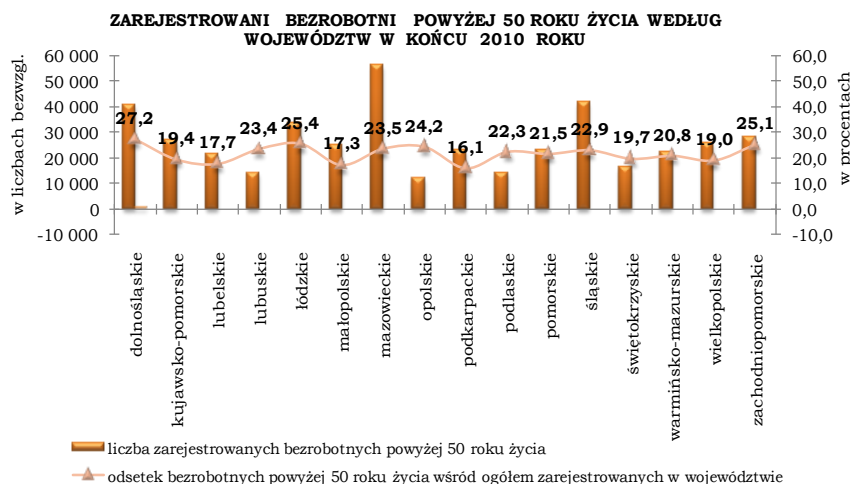
W końcu 2010 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 421,7 tys. osób powyżej 50 roku życia, czyli o 30 tys. osób (tj. o 7,7%) więcej niż rok wcześniej.

Wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie był ponad 2-krotnie wyższy niż ogółem zarejestrowanych (3,3%), co przełożyło się na zwiększenie się udziału omawianej grupy w liczbie bezrobotnych ogółem. **Odsetek osób powyżej 50 roku życia zwiększył się z 20,7% w końcu 2009 r. do 21,6% w końcu 2010 r.**

Najwięcej bezrobotnych w omawianej grupie znajdowało się w ewidencji urzędów pracy w województwach mazowieckim, śląskim i dolnośląskim, zaś najmniej w opolskim, lubuskim i podlaskim. Tym samym na poziomie województw rozkład według liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia był podobny jak w przypadku bezrobocia ogółem.

Odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w województwie kształtował się w przedziale od 16,1% w podkarpackim do 27,2% w dolnośląskim – rozpiętość udziału wyniosła 11,1 p. p. (w końcu 2009 r. 11 p. p.).

W przypadku powiatów rozpiętość odsetka bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia była ponad 2,5-krotnie wyższa i wyniosła 25,9 p. p., oraz wzrosła w porównaniu do sytuacji sprzed roku (24,9 p. p.)

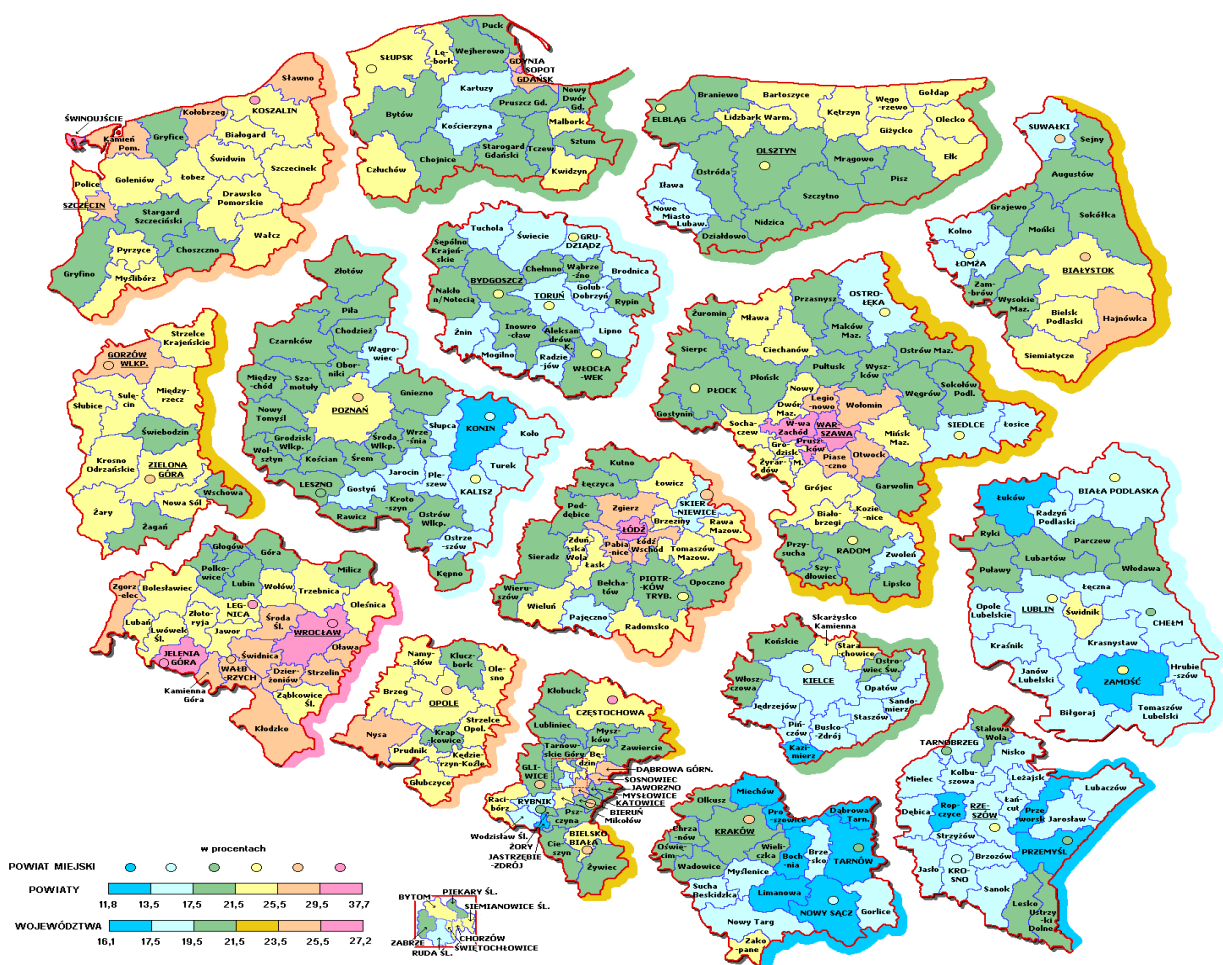

Najniższy udział osób w omawianej kategorii wiekowej w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wystąpił w powiecie dąbrowskim w województwie małopolskim – 11,8% ogółu zarejestrowanych stanowiły osoby powyżej 50 roku życia.

Najwyższe udziały notowano powiatach grodzkich. W 11 powiatach odsetek osób pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w tych powiatach był wyższy niż 30%, a mianowicie: M. Wrocław, M. Jelenia Góra, M. Łódź, M. Koszalin, M. St. Warszawa, pruszkowskim, wrocławskim, jeleniogórskim, warszawskim zachodnim M. Sopot i M. Częstochowa.

² Dane dotyczące bezrobotnych powyżej 50 roku życia gromadzone są w ramach statystyki publicznej od 2005 r. Informacje na temat omawianej grupy pochodzą ze sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy oraz załączników 1 i 5 do ww. sprawozdania.

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2010 r. (w procentach)

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według stanu w końcu okresu sprawozdawczego

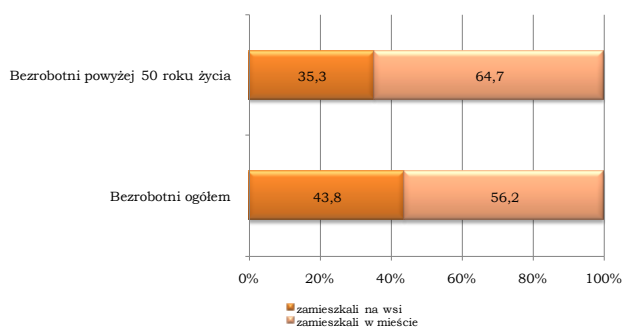
Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
Najwyższa wartość w %	26,0	27,2	36,3	37,7
Najniższa wartość w %	15,0	16,1	11,4	11,8
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	11,0	11,1	24,9	25,9

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według miejsca zamieszkania

W końcu 2010 roku w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 148,9 tys. osób powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi, co stanowiło 35,3% ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej. W odniesieniu do stanu z końca 2009 r. subpopulacja bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi wzrosła o 8,9 tys. osób, tj. o 6,3%.

Liczba starszych bezrobotnych zamieszkałych w mieście (272,8 tys. osób) zwiększyła się o 21,1 tys. osób, tj. o 8,4%. Zatem, podobnie jak wśród ogółem zarejestrowanych, wzrost liczby bezrobotnych w analizowanej zbiorowości był wyższy w mieście.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W KOŃCU 2010 ROKU

W strukturze bezrobotnych powyżej 50 roku życia w końcu 2010 r. zdecydowanie bardziej niż w przypadku bezrobotnych ogółem dominowały osoby zamieszkałe w mieście, które stanowiły 64,7% bezrobotnych powyżej 50 roku życia (56,2% wśród bezrobotnych ogółem).

W końcu 2010 roku na 100 bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych w mieście przypadało 55 mieszkańców wsi. W przypadku bezrobotnych ogółem omawiany wskaźnik był wyższy i wynosił 78.

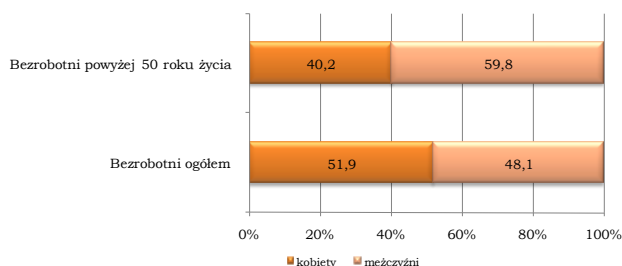
Bezrobotni powyżej 50 roku życia według płci

W końcu 2010 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 169,5 tys. kobiet powyżej 50 roku życia i 252,2 tys. mężczyzn. W porównaniu do 2009 r. przy wzroście liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 7,7%, liczba bezrobotnych kobiet w omawianej grupie wiekowej zwiększyła się o 8,7%, przy wzroście liczby bezrobotnych mężczyzn o 7,0%. Zatem wyższy wzrost bezrobocia w omawianej grupie, podobnie jak wśród bezrobotnych ogółem, dotyczył kobiet.

Współczynnik feminizacji w grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia wyniósł w końcu 2010 roku - 67, był więc znacznie niższy niż dla bezrobotnych ogółem - 108.

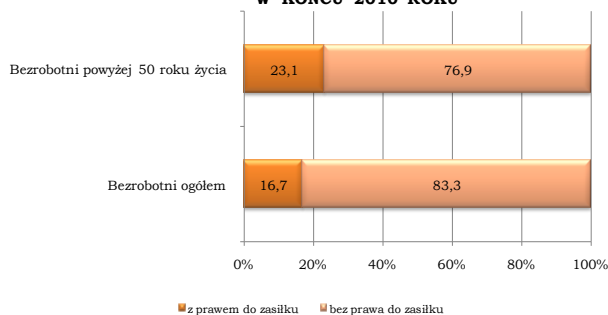
W przeciwieństwie do bezrobotnych ogółem, wśród osób powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominują mężczyźni, którzy stanowili 59,8% bezrobotnych w grupie powyżej 50 roku życia (48,1% w liczbie ogółem zarejestrowanych).

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PŁCI W KOŃCU 2010 ROKU

Bezrobotni powyżej 50 roku życia z prawem do zasiłku

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PRAWA DO ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH W KOŃCU 2010 ROKU

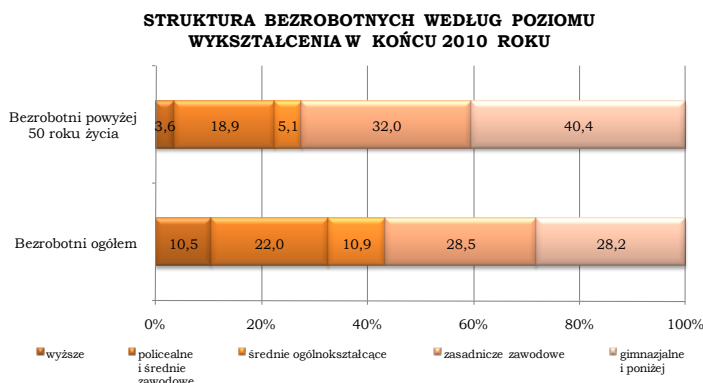
Osoby po 50 roku życia po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy częściej posiadają prawo do zasiłku dla bezrobotnych niż osoby młodsze. Oczywiście wynika to z faktu, że są to przede wszystkim osoby poprzednio pracujące, a więc posiadające odpowiednio długi staż pracy.

W końcu 2010 r. prawo do zasiłku posiadało 326,6 tys. bezrobotnych, czyli co szósty zarejestrowany. W populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawo do zasiłku posiadało 97,4 tys. osób, czyli co czwarty bezrobotny w omawianej grupie wiekowej.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według poziomu wykształcenia

Starsi bezrobotni są słabiej wykształceni. W końcu 2010 roku najwięcej osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej - 170,5 tys. osób, co stanowiło 40,4% bezrobotnych w tej grupie. Warto zauważyć, że w liczbie bezrobotnych ogółem udział ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 28,2%. Najniższa liczba bezrobotnych w omawianej kategorii legitymowała się dyplomami wyższych uczelni - 15 tys.

osób, co stanowiło 3,6% bezrobotnych w tej grupie, wobec 10,5% bezrobotnych z wyższym wykształceniem wśród bezrobotnych ogółem.

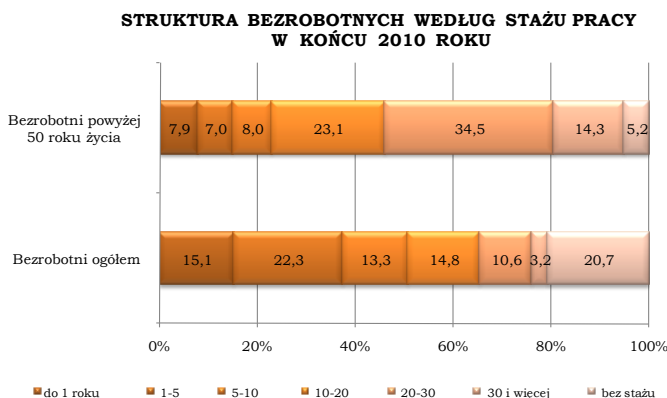

W porównaniu do stanu z końca 2009 roku wzrost liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia odnotowano we wszystkich grupach ze względu na poziom wykształcenia. Najwyższy wzrost dotyczył osób z wykształceniem wyższym, których liczba zwiększyła się o 15,5%. Liczba bezrobotnych w omawianej grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym zwiększyła się o 10,6%, a z policealnym i średnim zawodowym wzrosła o 10,3%. Najniższy wzrost dotyczył bezrobotnych powyżej 50 roku życia z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej i wyniósł on 3,6%.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według stażu pracy

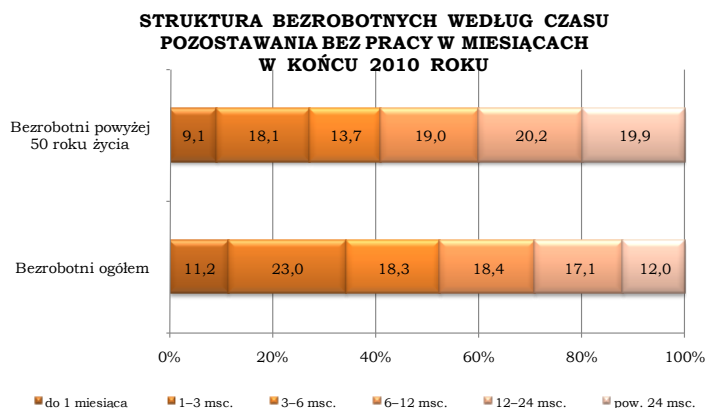
W końcu 2010 r. **spośród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia najlichniesz populację stanowiły osoby ze stażem 20-30 lat – 145,4 tys. osób**, tj. 34,5% bezrobotnych w omawianej grupie. Zatem co trzeci bezrobotny w omawianej grupie legitymował się takim stażem. Jednak podkreślenia wymaga fakt, że w liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia aż 5,2% nie posiadało stażu pracy, a kolejne 7,9% legitymowało się stażem do 1 roku.

W porównaniu do stanu z końca 2009 r. liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej wzrosła we wszystkich grupach ze względu na staż pracy, z wyjątkiem osób bez stażu pracy – spadek o 0,6%. Z kolei najwyższy względny wzrost dotyczył osób ze stażem 5 – 10 lat – wzrost o 10,1%.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według czasu pozostawania bez pracy

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominowały osoby poszukujące pracy od 12 do 24 miesięcy (85,3 tys. osób, tj. 20,2% w tej grupie) oraz powyżej 24 miesięcy (83,8 tys. osób, czyli 19,9%). Oznacza to, że **osoby starsze jeśli już trafią do rejestrów urzędów pracy, to skazane są na dłuższe pozostawanie bez pracy**.

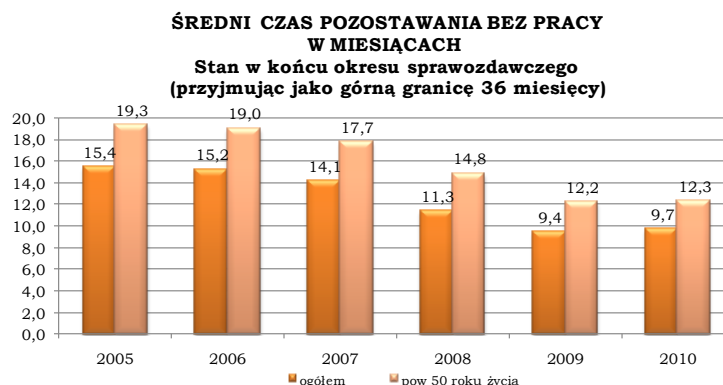

W końcu 2010 r. co piąty bezrobotny powyżej 50 roku życia ponad 2 lata pozostawał w ewidencji bezrobotnych, podczas gdy wśród bezrobotnych ogółem dotyczyło to 12 na 100 osób. Łącznie osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły ponad 40% bezrobotnych powyżej 50 roku życia (30% wśród bezrobotnych ogółem).

Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. W związku z tym trudno jest określić ile wynosi średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy.

Przyjmując jako górną granicę czasu pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy 36 miesięcy, średni czas pozostawania bez pracy wyniósł w końcu 2010 roku 9,7 miesiąca. Tym samym był on o 1,6 miesiąca krótszy niż w końcu 2008 r., ale również o 0,3 miesiąca dłuższy niż rok później.

Średni czas pozostawania bez pracy osób powyżej 50 roku życia skrócił się z 14,8 miesiąca w końcu 2008 r. do 12,2 miesiąca w końcu 2009 r. i minimalnie wzrósł do 12,3 miesiąca w końcu 2010 r.

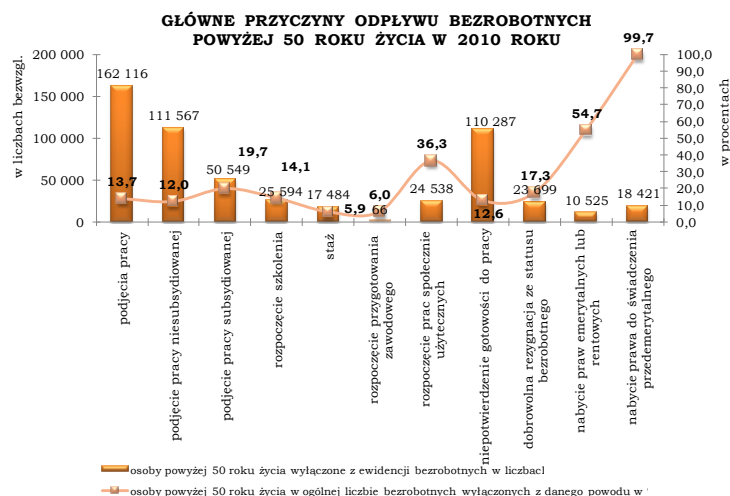
Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia

W 2010 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 469,3 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia (15,4% napływu do bezrobocia ogółem), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 60,1 tys. osób (12,8% ogółu napływu w tej populacji), a po raz kolejny 409,2 tys. osób (tj. 87,2%).

W porównaniu do 2009 r. odnotowano wzrost napływu do bezrobocia osób w omawianej grupie wiekowej o 15,8 tys. osób (3,5%). W tym samym czasie napływ bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 1,4%.

W 2010 roku z ewidencji bezrobotnych wyłączono 439,3 tys. osób powyżej 50 roku życia tj. o 59,6 tys. osób więcej niż w 2009 r. (wzrost o 15,7%, przy wzroście odpływu z bezrobocia ogółem o 11,8%).

Najczęstszą przyczyną wyłączenia starszych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były podjęcia pracy (36,9% odpływu tej subpopulacji) oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy (25,1%). W analizowanym okresie pracę podjęło 162,1 tys. osób w omawianej kategorii (tj. o 33,5 tys. osób więcej niż w 2009 r.). Prace niesubsydiowane podjęło 111,6 tys. osób (25,4% odpływu tej subpopulacji), a w ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 50,5 tys. osób (11,5% odpływu).

W 2010 r. różnego rodzaju działaniami aktywizacyjnymi objęto 118,2 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 14,7% wszystkich zaktywizowanych bezrobotnych (prace interwencyjne, roboty publiczne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne). Liczba zaktywizowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrosła o 23 tys. osób, tj. o 24,1% w porównaniu do 2009 r.

Największym zainteresowaniem bezrobotnych w omawianej kategorii wiekowej cieszyły się roboty publiczne, które roz-

poczęło 28,5 tys. osób powyżej 50 roku życia (6,5% odpływu osób pow. 50 roku życia), szkolenia, które rozpoczęło 25,6 tys. osób (5,8%) oraz prace społecznie użyteczne, które w 2010 r. rozpoczęło 24,5 tys. osób (5,6% odpływu). W liczbie osób, które rozpoczęły roboty publiczne w 2010 r. osoby

pow. 50 roku życia stanowiły 38,3%, a w liczbie rozpoczynających prace społecznie użyteczne 36,3%.

Warto podkreślić, że poza wskazanymi powyżej przyczynami wyłączeń z ewidencji w 2010 roku 10,5 tys. bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej nabyło prawa emerytalne lub rentowe (54,7% ogólnego odpływu bezrobotnych z tego powodu), a 18,4 tys. osób nabyło prawo do świadczeń przedemerytalnych (99,7% odpływu bezrobotnych z tego powodu).

PODSUMOWANIE

Dane statystyczne potwierdzają, że poziom aktywności zawodowej społeczeństwa jest niski. Aktywna pozostaje tylko co druga osoba w wieku 15 lat i więcej. Zdecydowanie wpływa na to niska aktywność osób młodych i w starszych grupach wiekowych. W obu przypadku aktywnymi pozostają 3 na 10 osób. Niemniej jednak **podkreślenia wymaga fakt rosnącej aktywności zawodowej osób w starszych grupach wiekowych.**

Także wskaźnik zatrudnienia pozostaje na niezadawalającym poziomie. Pracuje tylko co druga osoba w wieku 15 lat i więcej, przy czym w grupie 50 lat i więcej zaledwie 30,8%, a w grupie 50-64 lata 47,5%. Z kolei **bezrobocie rzadziej dotyka osoby starsze, o czym świadczy niższa niż w pozostałych grupach wiekowych stopa bezrobocia.** Może to wynikać z faktu dezaktywizacji zawodowej tej grupy w przypadku braku pracy, czyli ucieczki na wcześniejsze emerytury lub renty. Z drugiej strony osoby starsze jeśli już trafiają do ewidencji bezrobotnych pozostają w niej zdecydowanie dłużej niż pozostali bezrobotni. Niewątpliwie dłuższy czas pozostawania bez pracy osób starszych może wiązać się z niskim poziomem wykształcenia jakim się oni legitymują. Równocześnie jednak osoby starsze posiadają doświadczenie zawodowe jakiego niejednokrotnie brakuje młodym. Często jednak mimo doświadczenia nie znają oni nowych technologii, bądź ze względu na długie pozostawanie bez pracy tracą wcześniej nabyte kwalifikacje.

Zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy m.in. osoby powyżej 50 roku życia uznane zostały za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a tym samym uprawnione do korzystania z różnego rodzaju działań mających na celu ich aktywizację.

W końcu 2010 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 421,7 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, tj. o 30 tys. osób więcej niż przed rokiem (wzrost o 7,7%). Co 5 bezrobotny zaliczał się do ww. grupy. Odwrotnie niż miało to miejsce w 2009 r. zdecydowanie wyższy wzrost bezrobocia dotyczył osób w omawianej grupie wiekowej niż osób młodych. Liczba młodych bezrobotnych w skali roku zwiększyła się o 0,6% podczas, gdy liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrosła o 7,7%.

Wysokie pozostaje terytorialne zróżnicowanie odsetka osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, a dysproporcje jeszcze pogłębiły się w porównaniu do stanu z końca 2009 r. W końcu 2010 r. w strukturze bezrobotnych powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominowały osoby zamieszkałe w mieście (64,7%), mężczyźni (59,8%), osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (40,4%) oraz zasadniczym zawodowym (32%). Zaskakuje fakt, że aż 5% bezrobotnych powyżej 50 roku życia nie posiada stażu pracy, a kolejne 8% ma staż do 1 roku.

Działaniami aktywizacyjnymi w 2010 r. objęto 118,2 tys. osób powyżej 50 roku życia (14,7% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych), czyli ok. 23 tys. osób więcej niż rok wcześniej.

Należy zauważyć, że jednym z podstawowych priorytetów polskiej polityki rynku pracy jest wzrost aktywności zawodowej całego społeczeństwa. W polityce rynku pracy realizowanej przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, zwraca się szczególną uwagę na aktywizację zawodową osób biernych zawodowo w wieku 45+, jak i na działania nakierowane na zachęcanie osób do dłuższego pozostawania aktywnymi zawodowo.

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (BCh, WK)